

Union der deutschen Akademien 12. Oktober 2011

Wikimedia & Wikipedia

Exemplarische Lösungen von Zeichenproblemen

Persönliches

Raimond Spekking

→ Schwerpunkte:

- MediaWiki-Beratung
- MediaWiki-Entwicklung
- Wikimedia Commons-Fotograf
- Wikipedia-Autor

- OpenStreetMap-Mapper

Zahlen, Daten, Fakten

- Fünftgrößte Webseite der Welt
- über 270 Sprachen (inkl. Inkubator-Wiki)
- Software: MediaWiki (Open Source)
- (Apache, MySQL, PHP)

Schriftsysteme

Wikipedia

ወክፔዲያ

ويكيبيديا

موسوعة

विश्वकोश _ मञ्च

위키백과 : 대문

メインページ

ሶኖርኒሩህሆሪሶቦ

دَرِ بُعْرُ

◁ ∩ ▷ ∞ ∫ Δ < ▷ Δ ρ ∧ ∩ ▷

Schriftsysteme

- Lösung: Speichern im Unicode-Standard
- UTF-8: 1.114.112 mögliche Zeichen

<https://de.wikipedia.org/wiki/Unicode>

https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Unicode-Bl%C3%B6cke

LTR/RTL

- Links-Rechts-Schriftsysteme
Lateinisch, Kyrillisch, Griechisch ...
- Rechts-Links-Schriftsysteme
Arabisch, Hebräisch ...
- CSS-Janus-Transformation

LTR/RTL

WIKIMEDIA COMMONS

Hauptseite
Willkommen
Gemeinschaftsportal
Forum für Fragen

▼ Mitmachen
Datei hochladen
Letzte Änderungen
Neue Dateien
Zufällige Datei
Hilfe
Kontakt
Spenden

▼ Werkzeuge
Links auf diese Seite
Änderungen an verlinkten Seiten
Spezialseiten
Druckversion
Permanenter Link
Seite zitieren
Sum-it-up
Unterseiten

Raymond [Eigene Diskussion](#) [Einstellungen](#) [Beobachtungsliste](#) [Eigene Beiträge](#) [Abmelden](#)

Hauptseite [Diskussion](#) [Lesen](#) [Bearbeiten](#) [Versionsgeschichte](#)

Welcome to Wikimedia Commons,
a database of 11,326,276 freely usable media files to which anyone can contribute.

[Nature](#) [Science](#) [Society](#)
[Images](#) [Sounds](#) [Videos](#)

Picture of the day

Picture of the day

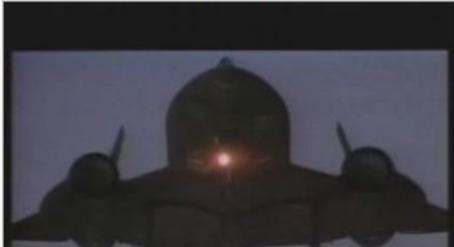

A high resolution image of the rear side of Leeds Castle in Kent, England, showing the moat structure.

[RSS feed](#) · [By email](#) · [Other Featured pictures](#)

Media of the day

Media of the day

Contribution by the National Archives and Records Administration

The [National Archives and Records Administration](#) has contributed over 100,000 historical photographs and documents from their archives.

We can use your help categorizing the images. You can read more about how to help [here](#).

See also: [Commons:Partnerships](#)

Wiki Loves Monuments

[Wiki Loves Monuments](#) is a public photo contest around cultural heritage, in fourteen European countries.

Everyone is invited to upload images of monumental objects under a free license for usage on Wikipedia.

Highlights

If you are browsing Commons for the first time, you may want to start with [Featured pictures](#), [Quality images](#) or [Valued images](#). You can also see some work created by

LTR/RTL

Raymond דף השיחה שלי · ההעדפות שלי · רשימת המעקב שלי · התרומות שלי · יציאה מהחשבון

עמוד ראשי שיחה קריאה עריכה הצגת היסטוריה חירוש

Welcome to Wikimedia Commons, a database of 11,326,300 freely usable media files to which anyone can contribute.

Picture of the day

Picture of the day

A high resolution image of the rear side of Leeds Castle in Kent, England, showing the moat structure.

RSS feed · By email · Other Featured pictures

Media of the day

Media of the day

Contribution by the National Archives and Records Administration

The National Archives and Records Administration has contributed over 100,000 historical photographs and documents from their archives.

We can use your help categorizing the images. You can read more about how to help [here](#).

See also: [Commons:Partnerships](#)

Wiki Loves Monuments

Wiki Loves Monuments is a public photo contest around cultural heritage, in fourteen European countries.

Everyone is invited to upload images of monumental objects under a free license for usage on Wikipedia.

Highlights

If you are browsing Commons for the first time, you may want to start with [Featured pictures](#), [Quality images](#) or [Valued images](#). You can also see some work created by

WIKIMEDIA COMMONS

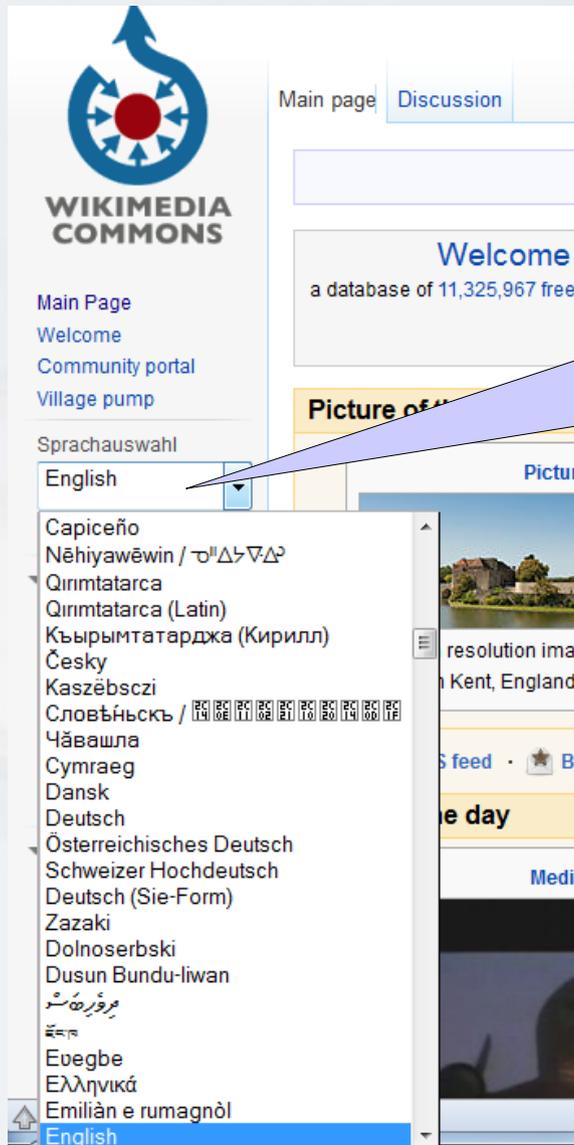
עמוד ראשי
ברוכים הבאים
שער הקהילה
מזנון

השתתפו
העלאה
שינויים אחרונים
קבצים חדשים
קובץ אקראי
עזרה
צרו קשר
תרמו לוויקישיתוף

תיבת כלים
דפים המקושרים לכאן
שינויים בדפים המקושרים
דפים מיוחדים
גרסת הדפסה
קישור קבוע
ציטוט דף זה
Sum-it-up
דפי משנה

LTR/RTL

Mehrsprachige Projekte:
Wikimedia Commons

Sprachauswahl für den Leser

LTR/RTL

Kirw / Tirkelgi jasaw

Уикипедия
Ашық энциклопедиясы

Basti bet

Qawım portali

Aǵımdaǵı oqıǵalar

Jwıqtaǵı ózgerister

Kezdeýsoq bet

Anıqtama

Demew berw

Quraldar

Mında silteýtin better

Qatıstı ózgerister

Arnaýı better

Basıp şıǵarw úşin

Turaqtı silteme

Basqa tilderde

العربية

Azərbaycanca

Башҡортса

Български

Basti bet Talqılaw

Оқы

Qaýnar közin qaraw

Тарихы

Search

Кирил

Latin

توتنه

Wiki-ال سايق وتوتپ ال

Wikipediyağa do...
Bul kez kelgen adam erkin öfidey...
Qazır qazaq tilinde 79 738 ma...
Maqala bastaw

Qazaqstan Tarix
Qoǵam
Matematika
Texnika
Islam
Basqa portaldar
diya

Transliteration auf Kyrillisch und Arabisch

Tañdawlı maqala

Mançester YUnaýted — Ülken Mançester graftıǵına (feodaldıq iyelik) kiretin Stretford qalasınıñ aǵılşın kásibi fwtbol klwbi. 1878 j. alǵaş qurılǵan kezinde atawı «N'yunton Xit (Lankaşır énd Ýorkşır Reýlwéy)» bolǵan, keyinirek 1902 j. «Mançester YUnaýted»-ke ózgerdi. Älemdegi eñ áygili fwtbol klwbtarınıñ qatarına kiredi. 1992 j. aǵılşın Prem'yer-lıgasınıñ negizin salǵan klwbtarınıñ biri.

Janalıqtar

- Apple korporaciyasınıñ negizin qalawşı jáne direktorlar keñesiniñ tóraǵası Stiv Djobs qaýtıs boldı.
- Birikken Ulttar Uýmınıñ Qawipsizdik keñesinen Sırıyanı jazalaw rezolyuciyası ötpéy qaldı. Oǵan Resey men Qıtay vetoliq quqıǵın paýdalanıp, qarsı dawıs bergen.
- Franciya astanası Parijde «Top Reza» degen

LTR/RTL

MediaWiki
Because ideas want to be free.

Кірі / Тіркепгі жасау

Уикипедия
Ашық энциклопедиясы

Басты бет

Қауым порталы

Ағымдағы оқиғалар

Жуықтағы өзгерістер

Кездейсоқ бет

Анықтама

Демеу беру

Құралдар

Мұнда сілтейтін беттер

Қатысты өзгерістер

Арнайы беттер

Басып шығару үшін

Тұрақты сілтеме

Басқа тілдерде

العربية

Azərbaycanca

Башҡортса

Басты бет Тапқылау

Оқу Қайнар көзін қарау Тарихы

Іздеу

Wiki-!байігеге қатнасып, саясиқ ұттып ал-

Уикипедияға қош келдіңіз!

Бұл көз келген адам еркін өңдей алатын ашық және тегін энциклопедия.

Қазір қазақ тілінде 79 738 мақала бар. Қатысушылар: 1 279.

Мақала бастау

Анықтама

Санаттар

БАҚ және Уикипедия

Қазақстан Тарих

Қоғам

Тұлғалар

Математика Техника

География Ғылым

Ислам

Әдебиет

Спорт

Басқа порталдар

Таңдаулы мақала

Манчестер Юнайтед — Үлкен

Манчестер графтығына (феодалдық иелік) кіретін Стретфорд қаласының ағылшын кәсіби футбол клубы. 1878 ж. алғаш құрылған кезінде атауы «Ньютон Хит (Ланкашир энд Йоркшир Рейлуэй)» болған, кейінірек 1902 ж. «Манчестер Юнайтед»-ке өзгерді. Әлемдегі ең әйгілі футбол клубтарының қатарына кіреді. 1992

Drop image fi

Identischer Inhalt in kyrillischer Schrift

- А...
- Қ...
- кеңестің...
- қайтыс болды.
- Біріккен Ұлттар Ұйымының Қауіпсіздік кеңесінен Сирияны жазалау резолюциясы өтпей қалды. Оған Ресей мен Қытай ветолық құқығын пайдаланып, қарсы дауыс

Oben-Unten-Schrift

賞受會學化本日院士學國帝・許特法製國ケ一十界世

リメン 研理

若き日本の榮光は小國民
體位向上から出發する
鍛へよ體 高めよ心
伸び行く子等にこの榮養
こそ筋骨強化の第一條件だ

小粒で服み易い
特製人子服用
特製品好評
薬師研理

服き除を物難夾てし製精を油肝
力のDANミタイヴと伊莖の用
研理ためしなら能有に度高を
すて劑ミタイヴ純の製創
量微 してし好良る顔收吸化消
來出待期が果効るな大てに

店商電玉 社會式株 限大・京東 店理代總

Das kann MediaWiki noch nicht: Oben-nach-Unten-Schrift wie im Japanischen

Mathematische Formeln

- Texvc (*TeX validator and converter*)
- Eingabeformat:
LaTeX
- Ausgabeformate:
HTML, MathML, PNG-Grafiken
- MediaWiki-Extension: Math
<https://www.mediawiki.org/wiki/Math>

Mathematische Formeln

Wikisource navigation: [Seite](#) [Diskussion](#) [Scan](#) [Anfangsgeschichte](#) [Suche](#)

Seite:Carl Gottfried Neumann - Die elektrischen Kräfte 140.jpg

Carl Gottfried Neumann: Die elektrischen Kräfte

Fertig. Dieser Text wurde zweimal anhand der Quelle korrekturgelesen. Die Schreibweise folgt dem Originaltext.

122 Die elektromotorischen Kräfte eldy. Ursprungs für

Wenden wir uns nun endlich zu den beiden mit einander zu vergleichenden Ausdrücken. Der e i n e derselben (20.) lautet

$$(29.) \mathfrak{E}dt = Ds_1 \cdot J_1(Kdr + Ld\Theta + Md\Theta_1 + NdE) + Ds_1 \cdot (dJ_1)O;$$

während der a n d e r e (26.) unter Rücksicht auf (28. a,b,c,d,e) in folgender Weise sich darstellt:

$$(30.) \mathfrak{E}dt = Ds_1 \cdot J_1 \left\{ \begin{array}{l} \left(\varkappa\Theta\Theta_1 + \frac{I}{\varkappa} \right) dr + \mu\Theta d\Theta_1 + \frac{II}{\mu} d\Psi \\ + \lambda\Theta_1 d\Theta + \nu dE \end{array} \right\} + Ds_1 \cdot (dJ_1) \left(\omega\Theta\Theta_1 + \frac{II}{\omega} E \right)$$

Beispiel aus Wikisource:
https://de.wikisource.org/wiki/Seite:Carl_Gottfried_Neumann_-_Die_elektrischen_Kr%C3%A4fte_140.jpg

Ägyptische Hieroglyphen

- 2 Methoden, Hieroglyphen zu kodieren:
  - Gardiners Zeichenliste (z. B. A12)
  - Lautwerte (z. B. xA)
- 995 Grafiken
- MediaWiki-Extension: WikiHiero

<http://www.mediawiki.org/wiki/Extension:WikiHiero>

Ägyptische Hieroglyphen


```
<hiero>sw-di-Htp:t*p i-mn:n:ra*Z1 sw-t:Z1*Z1*Z1 nTr  
ir:st*A40</hiero>
```

```
<hiero>i-n:p*w nb:tA:Dsr O10 Hr:tp R19 t:O49 nTr-nTr</hiero>
```

```
<hiero>Hr:Z1 R2 =z:n:Z2 Szp:p:D40 z:n:nw*D19:N18  
pr:r:t*D54</hiero>
```


Screenshot: https://de.wikipedia.org/wiki/%C3%84gyptische_Hieroglyphen#In_der_elektronischen_Datenverarbeitung

Zeitleisten

- Darstellung von zeitlichen Verläufen
- MediaWiki-Extension: EasyTimeline

<https://www.mediawiki.org/wiki/Extension:EasyTimeline>

- Wikipedia-Anleitung:

<https://de.wikipedia.org/wiki/Hilfe:Zeitleisten>

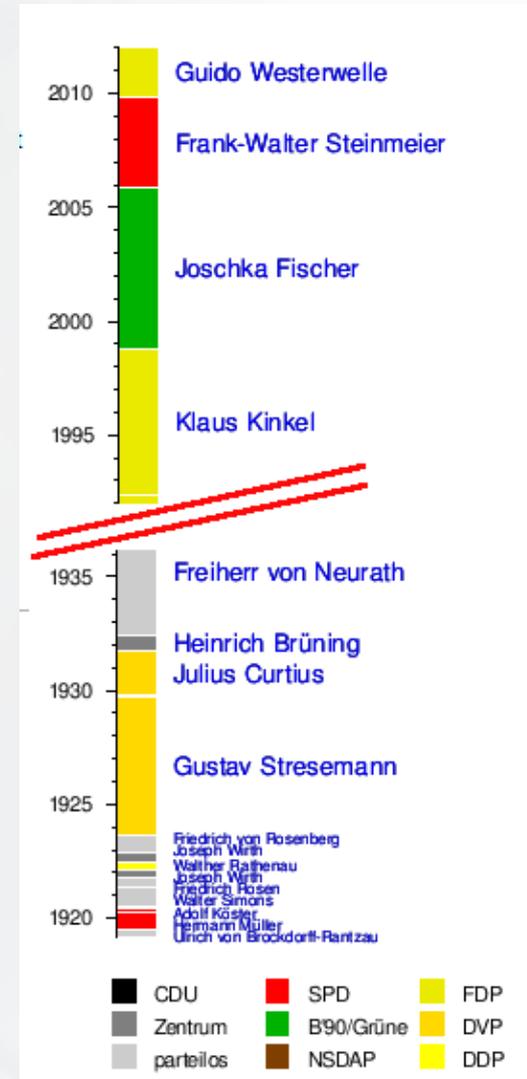

Zeitleisten

→ Beispiel: Wikipedia-Artikel
„Auswärtiges Amt“

https://de.wikipedia.org/wiki/Ausw%C3%A4rtiges_Amt

Zeicheneingabe

- Eingabe von nicht-lateinischen Schriftarten
- Problem: Tastatur mit lateinischen Buchstaben
- MediaWiki-Extension: Narayam

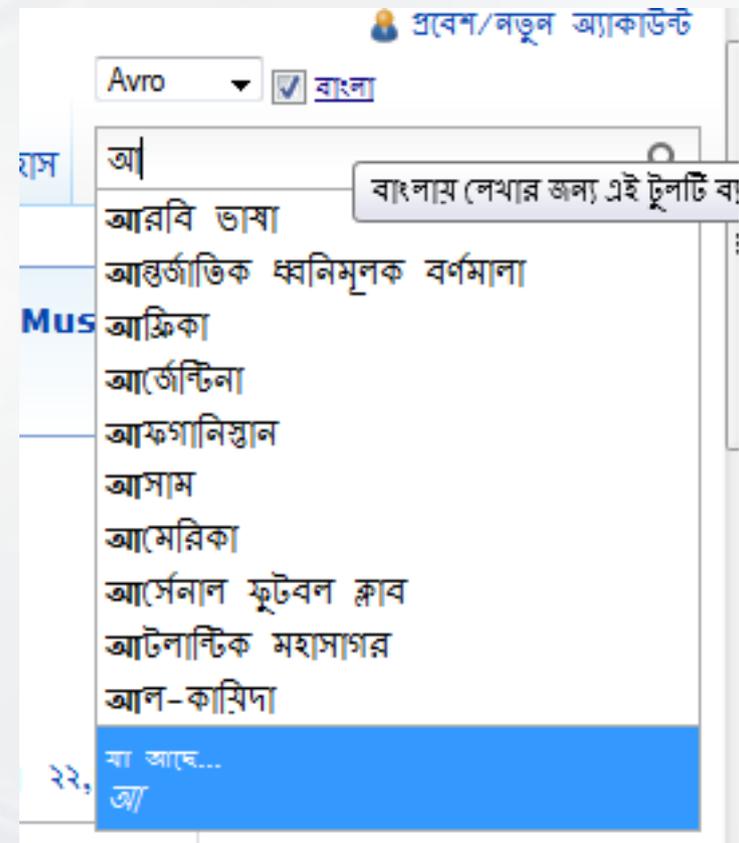
<http://www.mediawiki.org/wiki/Extension:Narayam>

Zeicheneingabe

Eingabe bengalischer
Schriftzeiten
Methode: Avro

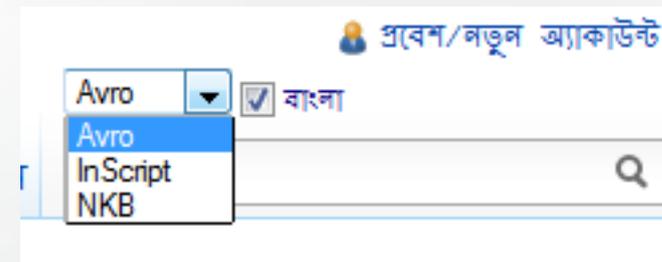

Zeicheneingabe

Zur Verfügung
stehende Methoden:
Avro, InScript, NKB

Fehlende Schriften

- Problem: Nicht jeder Browser/jedes Betriebssystem hat vollständige/gute Fonts installiert
- Lösung: freie Webfonts
- MediaWiki-Extension: WebFonts
<http://www.mediawiki.org/wiki/Extension:WebFonts>
- Auf Wikipedia in Kürze verfügbar

Musiknoten

- Problem: Darstellung von Musiknoten
- Lösung: LilyPond
- MediaWiki-Extension: LilyPond
<http://www.mediawiki.org/wiki/Extension:LilyPond>
- Auf Wikipedia nicht verfügbar (Performance-/Lastprobleme befürchtet)

Musiknoten


```
<lilypond>\relative c' { f d f a d f e d cis a cis e a g f e }</lilypond>
```


Bildnachweis

Januskopf: Loudon dodd / cc-by-sa-3.0

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Janus1.JPG>

Japanische Seite: 不明 / gemeinfrei nach japanischem Urheberrecht, siehe

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:RIKEN_VITAMIN.png

Lizenz dieser Präsentation:

[CC-by-SA-3.0/de](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/)

Union der deutschen Akademien

12. Oktober 2011

Danke für Ihre Aufmerksamkeit

Fragen & Anregungen:
raimond.speking@gmail.com

Folien zum Nachlesen:
<http://www.mediawiki-beratung.de/docs/Zeichenprobleme.pdf>

Lizenz dieser Präsentation:
[CC-by-SA-3.0/de](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/)